

Felhők közül a nap: tisztult-e a kép a felhőmegoldásokat illetően az Európai Bíróság VCAST döntése után?

Mezei Péter¹

I. Prológus: mi is az a felhő?

A tárhely-szolgáltatás azóta a mindennapjaink része, hogy az internet az 1990-es évek elején a nyilvánosság számára is hozzáférhetővé vált. A röviden csak felhő, pontosabban inkább felhőmegoldások, vagy a közismert angol nevén *cloud computing*, kifejezés alatt futó szolgáltatások mégis csak az elmúlt évtizednyi időszakban (alapvetően 2008 óta) váltak a szerzői jog számára is központi jelentőségűvé.²

Ha elsőre kissé meglepő is, hogy Maciej Szpunar főtanácsnok a VCAST ügyben kifejtett indítványában a Wikipedia oldalát idézte a felhőmegoldások definiálása érdekében, nincs kivetni való az alábbi definícióban. Eszerint a „felhőalapú számítástechnika a megosztott, konfigurálható informatikai eszközökhöz valamilyen távközlési hálózaton (internet) keresztül igény szerint, önkiszolgáló alapon történő hozzáférést jelenti”.³ A felhő tehát nem más, mint profitorientált szolgáltatók által delokalizált jelleggel üzemben tartott infrastruktúrához (hardverhez) és a kapcsolódó szoftveres háttérhez történő internetes hozzáférési, indexálási, megosztási funkciók biztosítása.⁴

A National Institute of Science and Technology szakértői a felhőmegoldásoknak alapvetően öt jellegzetességét, három szolgáltatási típusát és négy kiépítettségi szintjét említik. Eszerint a felhő öt jellegzetessége: igény szerinti önkiszolgálás; széles hálózati hozzáférés; erőforrások összevonása; teljes rugalmasság; mért szolgáltatás. A három említett szolgáltatási típus az SaaS (software as a service); PaaS (platform as a service) és IaaS (infrastructure as a service). A négy említett kiépítettségi szint a magán, a közösségi, a nyilvános és az ezek keveredésével létrehozott hibrid felhő.⁵

A felhőmegoldások hagyományosan az adattárolást jelentették, ám mára a on-demand, kényelmes, hálózati hozzáféréseken alapuló erőforrás-megosztást igénylő internetes szolgáltatásoknak számtalan – egyre szofisztikáltabb – formája ismert. Így az internetes levelezőrendszerekben megőrzött levelektől kezdve az audiovizuális tartalmaknak a YouTube szervereire történő feltöltésén és a virtuális kliens szolgáltatásokon át az iTunes Match alkalmazás révén a számítógépünkön található jogvédett műveknek az Apple tárhelyein a cég által licencelt, jogtisztá tartalmakra történő „cseréjéig” bármi beleférhet ebbe a fogalomba.

---

¹ Habilitált egyetemi docens, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Összehasonlító Jogi Intézet. A finnországi Turun Yliopisto címzetes egyetemi docense (dosenti). Email cím: mezei@juris.u-szeged.hu.

² Tibenszky Főrika Krisztina: A katonai felhő békés villámjai: A honvédelmi célú számítási felhő létrehozásának lehetőségei és veszélyei, *Hadmérnök*, VI. évfolyam, 4. szám, 2011. december, p. 251.

³ C-265/16. sz. ügy - VCAST Limited kontra R.T.I. SpA, Maciej Szpunar főtanácsnok indítványa, 2017. szeptember 7. (ECLI:EU:C:2017:649), 1. pont. (A továbbiakban: Főtanácsnoki indítvány.) A fogalom alapja minden bizonnyal a National Institute of Science and Technology (NIST) kollégái által megfogalmazott definíció volt. Ez eredeti nyelven az alábbiak szerint hangzik: „[c]loud computing is a model for enabling ubiquitous, convenient, on-demand network access to a shared pool of configurable computing resources (e.g., networks, servers, storage, applications, and services) that can be rapidly provisioned and released with minimal management effort or service provider interaction.” Lásd: Peter Mell - Tim Grace: *The NIST Definition of Cloud Computing*, Special publication 800-145, National Institute of Standards and Technology, September 2011 (<https://csrc.nist.gov/publications/detail/sp/800-145/final>).

⁴ Főtanácsnoki indítvány, 2. pont. Lásd továbbá: Daniel Gervais: *Copyright, culture and the Cloud*. In: Sean A. Pager - Adam Candeub: *Transnational Culture in the Internet Age*, Edward Elgar, Cheltenham-Northampton, 2012: p. 33.

⁵ Mell - Grace (2011), p. 2-3.

Valamennyi felhőmegoldásnak központi jelentősége ugyanakkor, hogy a szolgáltató által rendelkezésre bocsátott tárhelyek révén felszámolják a személyi számítógépek tárolókapacitásának szűkösségében rejlő korlátokat, mindegy korlátlan megőrzési lehetőséget kínálva a végfelhasználók számára.

E szolgáltatások szerzői jogi vonatkozásai széleskörűek lehetnek, melyek közül mindeddig az Európai Unió Bírósága alapvetően azt vizsgálta, hogy általában véve a magáncélú többszörözés után járó díjat a felhőmegoldások után is meg kell-e fizetni.⁶ Az alábbiakban bemutatott és elemezett VCAST előzetes döntés egy teljesen új aspektusát tekintette át a felhőmegoldásokat. Nevezetesen azt, hogy egyáltalán beilleszthető-e a jogszerű magáncélú többszörözés uniós szinten harmonizált korlátozásának a keretei közé az, ha egy cloud szolgáltató Olaszországban szabadon hozzáférhető földfelszíni jeleket a magánszemély előfizetői kérésére rögzít, és személyes előfizetői tárhelyen elhelyezi annak másolatát későbbi megtekintés céljából.

A jogvitában vizsgált kérdés nem előzmények nélküli. Régebben is felmerült már, hogy vajon jogszerűnek tekinthető-e az internet alapú televíziós szolgáltatások (IPTV) által lehetővé tett rögzítések, ahogy a földfelszíni televíziós jelek internetes hozzáférés céljából történő vétele és elérhetővé tétele is számos jogvita tárgyát képezte (mind az Európai Unióban, mind az Egyesült Államokban). A VCAST ügy első pillantásra ezen jogvitákból gyúrt koktélnak tűnik. Általánosságban véve a digitális szerzői jogi perek közös vonása, hogy a vitatott technológiai és üzleti modell a végfelhasználók (ügyfelek) kényelmét szolgálja.⁷ A VCAST ügyben az EuB-nak arról kellett döntenie, hogy az uniós és olasz szerzői jogi rendszer milyen mértékben enged teret a VCAST által nyújtott kényelmi funkcióknak.

II. VCAST Limited kontra R.T.I. SpA

1. A tényállás

Az angol jog alapján működő VCAST szabadon hozzáférhető földfelszíni televíziós jelek rögzítésére alkalmas szolgáltatást kínál ügyfeleinek. Ennek keretében az előfizetők kiválaszthatják egy adott csatorna adott műsorát vagy egy adott időkeretet, amelyet a VCAST saját antennái segítségével befog, digitális jelekké alakít, végül harmadik személyek által üzemben tartott szervereken rögzít. Az előfizetők a személyes tárhelyükön rögzített televíziós műsorokhoz bárhol és bármikor hozzáférhetnek. A VCAST szolgáltatását ingyenes (reklámokkal finanszírozott) és díjazás ellenében igénybe vehető formában egyaránt kínálja. A Tribunale di Torino előtt az olasz televíziós műsorszolgáltató R.T.I. ellen indított eljárásban a VCAST annak megállapítását kérte, hogy üzleti modellje nem sérti az olasz szerzői jogi törvény magáncélú többszörözésre vonatkozó előírásait, mivel értelmezése szerint a másolatokat az ügyfelei végzik, a VCAST ehhez csak a szükséges infrastruktúrát biztosítja. Ezzel ellentétben az R.T.I. vitatta a felhasználás jogszerűségét, és ezért viszontkeresetében kártérítés megfizetésére és ideiglenes intézkedés keretében a szolgáltatás nyújtásának abbahagyására való kötelezést indítványozott a torinói fórum előtt. A bíróság az ideiglenes intézkedésnek ugyan helyt adott, ám továbbra is bizonytalanságot érzett a másolatkészítés

---

⁶ Főtanácsnoki indítvány, 4. és 24. pontok. Utóbbi pontban Szpunar főtanácsnok a Padawan döntésre utalt. Lásd: C-467/08. sz. ügy - Padawan SL kontra Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE), a Bíróság ítélete (harmadik tanács), 2010. október 21. (ECLI:EU:C:2010:620).

⁷ Ahogy azt a Szerzői Jogi Szakértő Testület IPTV ügyben hozott szakvéleménye is jelzi: az IPTV „a digitális technikai megoldásnak köszönhetően átalakíthatja az eddigi tévézési szokásokat, mert számos kényelmi és kiegészítő szolgáltatás kapcsolódik hozzá”. Lásd: SzJSzT 31/07/1 - IPTV szolgáltatás szerzői jogi megítélése, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2008/1. szám, p. 166.

jogszerűségét illetően, ezért előzetes döntéshozatali eljárás keretében az EuB-hez fordult tanácsért.⁸

A feltett két kérdésre mind a főtanácsnok, mind az EuB érdemben együttes választ adott. Így a jogvita lényege – az ítéletben foglaltak szerint – az alábbiakban foglalható össze: „a kérdést előterjesztő bíróság kérdései lényegében arra irányulnak, hogy a 2001/29 irányelvvel, különösen annak 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjával ellentétes-e az olyan nemzeti jogszabály, amely lehetővé teszi valamely vállalkozás számára, hogy szerzői jogi oltalom alatt álló művek magáncélú másolatairól informatikai rendszeren keresztül, felhőmegoldások formájában e vállalkozás aktív beavatkozását igénylő távrögzítő-szolgáltatást nyújtson magánszemélyek részére a jogosult engedélye nélkül”⁹

Mind Szpunar főtanácsnok, mind az EuB harmadik tanácsa előzetesen kizárta a feltett kérdésnek az elektronikus kereskedelemről szóló 2000/31/EK irányelv, illetve az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) tükrében történő értelmezését. Előbbi vonatkozásában az Elker-irányelv 3. cikk (3) bekezdése érdemben elképzelhetővé teszi a határokon átnyúló elektronikus kereskedelmi szolgáltatások szerzői jogi előírásokra tekintettel történő korlátozását.¹⁰ Az EUMSZ figyelembe vételéhez pedig feltétlenül szükséges valamely konkrét előírás felhívása, amelyet a torinói fórum elmulasztott,¹¹ illetve, mint azt az EuB külön jelezte, a már harmonizált jogterületeken az *acquis communautaire* alapján szükséges az előzetes döntést meghozni.¹² Vagyis végső soron a feltett kérdést kizárólag az InfoSoc-irányelv hivatkozott pontja tükrében kell megválaszolni.¹³

2. A főtanácsnoki indítvány

Maciej Szpunar főtanácsnok 2017. szeptember 7-én hozta nyilvánosságra indítványát, amely hűen és helyesen tükrözi a felhőmegoldások körüli szerzői jogi dilemmákat. Hűen, mert érzékenyen reagál a technológiai megoldás nyújtotta tényleges lehetőségekre (mind a VCAST üzleti modelljét, mind általában véve a felhő jelentőségét illetően), ám azokat nem tekinti ördögtől valónak. Másrészt helyesen, mert a jogvita tárgyát képező szolgáltatást részelemeire bontva, dinamikájában, s nem statikusan elemezte. Ennek eredményeként az indítvány kiállt amellet, hogy egyrészt a felhőmegoldások általában véve nem ellentétesek a szerzői jog előírásaival, másrészt amit a VCAST nyújtott ügyfeleinek, az szembemegy a nyilvánossághoz közvetítés jogával és egyúttal – illetve pont ezért – kívül esik a magáncélú másolás keretein.

Ami az első megállapítást illeti, Szpunar kiemelte, hogy a magáncélú másolás *túlzottan szigorú* értelmezését nem találja elfogadhatónak. Sokkal inkább fontos arra figyelni, hogy amíg a másolatkészítést a felhasználók kezdeményezik és annak a tárgyát és módját is ők választják meg, addig mellékes, hogy ehhez harmadik személyek által rendelkezésre bocsátott infrastruktúrát vesznek igénybe.¹⁴ Szpunar álláspontja az adott helyzetre nézve helytálló következtetésnek tűnik, és érdemben nem is tér el az EuB joggyakorlatától, amely a korlátozásokat és kivételeket szigorúan rendeli értelmezni. Még sincs teljes összhangban ezzel a bírósági gyakorlattal, hiszen a „túlzottan” szó betoldása új elem, és a szó potenciális

⁸ A tényállást és a feltett kérdéseket illetően lásd: Főtanácsnoki indítvány, 12-16. pontok; C-265/16. sz. ügy - VCAST Limited kontra R.T.I. SpA, a Bíróság ítélete (harmadik tanács), 2017. november 29. (ECLI:EU:C:2017:913), 14-18. pontok. (A továbbiakban: Ítélet.)

⁹ Uo., 29. pont.

¹⁰ Főtanácsnoki indítvány, 19. pont; Ítélet, 24-25. pontok.

¹¹ Főtanácsnoki indítvány, 20. pont.

¹² Ítélet, 26-28. pontok.

¹³ Főtanácsnoki indítvány, 22. pont; Ítélet, 29. pont. Az olasz bírósági megkereséssel összefüggésben lásd: Tito Rendas: Cloud computing and copyright law: cloud-based video recording reaches the CJEU, *Journal of Intellectual Property Law and Practice*, 2016/11. szám, p. 808-809.

¹⁴ Főtanácsnoki indítvány, 25. pont.

értelmezési nehézségeket rejt magában. (Az EuB alábbiakban bemutatott ítélete mindenestre a kifejezést nem tette a magáévá.)

Az indítványnak ugyanezen a részen két további olyan megállapítást tett a főtanácsnok, amely a felhőmegoldások általános (de nem mindenek feletti) védettségét teremtheti meg a szerzői jog világában. Egyrészt kiemelészt nyert, hogy a kereskedelmi célok kizárása az InfoSoc-irányelvben nem a harmadik személyek beavatkozása, hanem a magáncélú többszöröző szempontjából bír relevanciával.¹⁵ Más szóval mindaddig, amíg a végfelhasználó privát jelleggel, haszonszerzési célok nélkül többszörözi a jogvédett tartalmakat, az is irreleváns, hogy ebben profitorientált cégek segítik. Ugyanerre erősít rá a főtanácsnok másik gondolata, amely szerint a felhőmegoldások implicit jelleggel magukban hordozzák a megosztási funkciókat. Szpunar szerint önmagukban ezek a funkciók nem teszik az igénybe vett szolgáltatásokat jogellenessé. A végfelhasználóknak kell ugyanis tartózkodniuk a jogellenes megosztásoktól.¹⁶

Mint arra ugyanakkor fentebb utaltunk, a VCAST konkrét modellje nem ezen a ponton bukott el, hanem azért, mert – mint a főtanácsnok is jelezte – a végfelhasználók általi többszörözések csak addig maradnak a magáncélú másolás korlátozásának a keretei között, amennyiben jogszerű forrásból ered a többszörözött tartalom.¹⁷ A főtanácsnok pedig úgy találta, hogy a VCAST annak érdekében, hogy az előfizetői számára lehetővé tegye a másolatkészítést, nem a magáncélú másolás szabályain alapuló modellt dolgozott ki. A VCAST segítségével ugyanis olyan személyek is hozzáférhetnek a televíziós jelekhez, akik nem rendelkeznek az olasz televíziós műsor vételére alkalmas antennával, a szolgáltatás nem korlátozódik olasz előfizetőkre, sőt a végfelhasználók nem szükségképpen tartózkodnak Olaszország területén sem. Ebből pedig az következik, hogy a végfelhasználók jogszerűen nem férhetnek hozzá az R.T.I. műsoraihoz.¹⁸ Ebből pedig arra a következtetésre jutott a főtanácsnok, hogy „[b]ár maga a többszörözési cselekmény fő szabály szerint részesülhet a magáncélú többszörözésre vonatkozó kivételből, ez nem állapítható meg a rendelkezésre bocsátásra vonatkozó előzetes cselekmény esetében, amely e többszörözés forrását jelenti. Ahhoz, hogy valamennyi művelet jogszerű legyen, a rendelkezésre bocsátásnak tehát jogszerűnek kell lennie, mivel annak jogellenessége kizárja a kivétel alkalmazását”.¹⁹

Az indítvány megállapította továbbá, hogy a fenti minősítést nem befolyásolja, hogy az R.T.I. televíziós műsorai Olaszországban szabadon és ingyenesen hozzáférhetőek, hiszen a VCAST szolgáltatása nem kizárólag olasz területen teszi élvezhetővé azokat.²⁰ Ugyancsak felhívta az indítvány az EuB joggyakorlatát, amely alapján az eredetihez képest más szervezet által végzett közvetítések minden esetben új közönséget célzó, s ezért engedélyköteles magatartások,²¹ ahogy az engedélykérést az is szükségessé teszi, ha az eredetitől eltérő, specifikus technikai módon történik az új közvetítés.²² A főtanácsnok ugyancsak elvetette az EuB AKM ügyben hozott döntésének analóg alkalmazását. Ott a bíróság megállapította, hogy a közszolgálati televízióadás belföldi, kábeles, egyidejű, csonkítatlan továbbközvetítése nem engedélyköteles tevékenység, mivel a közszolgálati műsor eredeti közvetítésekor a teljes hazai nyilvánosságot figyelembe vette a műsorszolgáltató.²³ A jelen esetben azonban ez a

---

¹⁵ Uo., 26. pont.

¹⁶ Uo., 27. pont.

¹⁷ Uo., 29-33. pontok.

¹⁸ Uo., 36-38. pontok.

¹⁹ Uo., 40. pont, harmadik és negyedik mondat.

²⁰ Uo., 43. pont.

²¹ Uo., 45. pont.

²² Uo., 48-51. pontok.

²³ Uo., 52. pont.

megállapítás nem tűnik alkalmazhatónak, hiszen a VCAST modellje nem a fentiek szerint működött, hanem azon túl a másolatkészítést is lehetővé tette az ügyfeleinek.²⁴

Végül a főtanácsnok külön kitért az InfoSoc-irányelv 5. cikk (5) bekezdésében foglalt háromlépcsős teszt²⁵ alkalmazhatóságára, amely előfeltétele bármely korlátozás vagy kivétel érvényesülésének. Az indítvány pedig úgy találta, hogy a VCAST modellje nem felel meg sem az első, sem a második lépcsőnek, mivel a nyújtott szolgáltatás nem korlátozódik magánszemélyek magánjellegű másolatkészítésére, valamint a VCAST szolgáltatása potenciálisan alkalmas arra, hogy versenyezzen a televízió-társaság(ok) saját szolgáltatásaival, ily módon veszélyeztetve a jogvédett tartalmak rendes, primér felhasználását.²⁶

Mindent egybevetve Maciej Szpunar indítványában arra tett javaslatot, hogy az EuB az alábbiak szerint adjon választ a megkereső bíróságnak: „[a]z információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely megengedi azon tevékenységet, amely e tagállam területén földfelszíni vétellel szabadon hozzáférhető televíziós műsorok online rögzítésére irányuló szolgáltatás nyújtásából áll, a szerzői jogok jogosultjainak beleegyezése nélkül, amennyiben e szolgáltatás nyújtója, nem pedig felhasználója az, aki fogja azt a földfelszíni műsorszórási jelet, amelyen keresztül a rögzítés megvalósul”.²⁷

3. Az EuB előzetes döntése

Az EuB 2017. november 29-én tette közzé ítéletét az ügyben. A harmadik tanács hangsúlyozta, hogy az uniós joganyag értelmében a magáncélú másolás olyan cselekmény, amely hátrányt okozhat a szerzői jogosultnak, amennyiben azt előzetes engedély nélkül végzik.²⁸ Az InfoSoc-irányelv erre vonatkozó rendelkezését szigorúan kell értelmezni, egyrészt mivel az eltérést jelent a főszabálytól,²⁹ másrészt mivel a szerzői jog rendszerében az engedély nélküli felhasználások is csak annyiban megengedettek, amennyiben összhangban állnak a három lépcsős teszt InfoSoc-irányelvben (én a nemzetközi szerzői jogban) rögzített követelményeivel.³⁰ Végso soron a magáncélú többszörözés egy olyan elismert, a társadalom tagjai számára biztosított jog, amellyel szemben a szerzői jog jogosultja nem tiltakozhat, feltéve, hogy a felhasználás érdemben a jogszabályi keretek között marad. A szerzők azonban nem kötelesek tenni semmi olyan felhasználást, amely érdemben kilép az irányelvi/tagállami törvényi szabályozás (a magáncélú másolás, mint korlátozás) keretein.³¹

---

²⁴ Uo., 55. pont.

²⁵ „Az (1), a (2), a (3) és a (4) bekezdésben foglalt kivételek és korlátozások kizárólag olyan különös esetekben alkalmazhatók, amelyek nem sérelmesek a mű vagy más, védelem alatt álló teljesítmény rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítják a jogosult jogos érdekeit.”

²⁶ Főtanácsnoki indítvány, 60-69. pontok.

²⁷ Uo., 71. pont. A főtanácsnoki indítvány kapcsán lásd továbbá: Eleonora Rosati: AG Szpunar advises CJEU on cloud-based recording and private copying exception, *IPKat*, 7 September 2017 (<http://ipkitten.blogspot.hu/2017/09/ag-szpunar-advises-cjeu-on-cloud-based.html>); Joao Pedro Quintais - Tito Rendas: AG Szpunar on VCAST: Copyright and the Cloud, *Kluwer Copyright Blog*, 9 October 2017 (<http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2017/10/09/ag-szpunar-vcast-copyright-cloud/>); Nedim Malovic: AG Szpunar says that private copying exception is applicable to cloud-based recording service if user could have lawful access to copyright content, *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, February 2018, p. 95-96.

²⁸ Ítélet, 33. pont.

²⁹ Uo., 32. pont.

³⁰ Uo., 31. pont.

³¹ Uo., 34. pont.

Az EuB – hasonlóan Szpunar főtanácsnokhoz – nem találta általában véve a magáncélú másolás kereteit sértő tevékenységnek a VCAST által nyújtott tárhely-szolgáltatást. Amiért az üzleti modell mégsem felelt meg a hatályos szerzői jogi keretrendszernek, az a Bíróság érvelése szerint az alkalmazott technológiai megoldásban keresendő. Ahhoz ugyanis, hogy a privát tárhelyre a felhasználó másolatot készíthessen, először a földfelszíni jelek VCAST általi vétele és a harmadik szervezet által üzemben tartott szerverekre történő továbbítása volt szükséges.³² Ez pedig már ütközik a magáncélú másolás jogszabályi előírásával, hiszen az csakis a többszörözés joga alóli kivételként értékelhető.³³ Ugyanezt támasztja alá egyébként a konkrét rendelkezésnek a rendszertani elhelyezése is. Az InfoSoc-irányelv 5. cikk (2) bekezdésében foglaltak ugyanis kizárólag a többszörözés, illetve ez irányú, kifejezett tagállami rendelkezés esetén – az 5. cikk (4) bekezdése értelmében – a terjesztés joga alóli korlátozásként vagy kivételként értelmezhetők. Ezzel ellentétben az 5. cikk (3) bekezdésben felsorolt előírások a nyilvánosságához közvetítés és annak internetes „kistestvére”, a lehívásra történő nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel vagyoni jogát is érinthetik. Mivel azonban a magáncélú másolás nem itt, hanem az 5. cikk (2) bekezdésében található, vitán felül áll, hogy *a művek nyilvánosságához közvetítésével is járó magáncélú másolások* túlterjeszkednek az irányelv keretrendszerén.

Végső soron tehát az EuB úgy látta, hogy a jogvita érdemben azon múlik, hogy a VCAST által nyújtott szolgáltatás adott része beleilleszthető-e a nyilvánosságához közvetítés internetes aletetébe. Ha ugyanis igen, akkor az üzleti modell jogellenes, és az erre épülő magáncélú másolás sem fogadható el jogszerűnek. A Bíróság saját korábbi joggyakorlatát figyelembe véve megállapította e vagyoni jog sérelmét, mivel e jog a közvetítések minden formájára kiterjed, függetlenül az alkalmazott technikai eszköztől vagy eljárástól; a földfelszíni jelek internetes jelekké alakítása az eredetitől eltérő, specifikus technikai módja a közvetítésnek, amely engedély nélkül nem valósítható meg; valamint a VCAST szolgáltatását meghatározatlan, de mindenképpen jelentős számú végfelhasználó veheti igénybe.³⁴ Az EuB-nak a nyilvánosságához közvetítéssel kapcsolatos joggyakorlatának utolsó (egyébként legtöbbször vitatott) „új nyilvánosság” elemét így a tanács már meg sem vizsgálta.³⁵ S mivel a második lépcsőben megvalósuló magáncélú másolás jogszerűségét az elsőként kivitelezett nyilvánosságához közvetítés jogellenes jellege kizárja, az EuB – ellentétben Szpunar főtanácsnokkal – a háromlépcsős teszt vizsgálatát sem találta szükségesnek.³⁶

Mindezek fényében az EuB úgy találta, hogy „a 2001/29 irányelvvel, különösen annak 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjával ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, amely lehetővé teszi valamely vállalkozás számára, hogy szerzői jogi oltalom alatt álló művek magáncélú másolatairól informatikai rendszeren keresztül, felhőmegoldások formájában e vállalkozás aktív beavatkozását igénylő távrögzítő-szolgáltatást nyújtson magánszemélyek részére a jogosult engedélye nélkül”.³⁷

III. Quo vadis, felhő?

---

³² Uo., 37. pont.

³³ Uo., 39. pont.

³⁴ Uo., 41-49. pontok.

³⁵ Uo., 50. pont.

³⁶ Uo., 53. pont.

³⁷ Uo., 54. pont. Az előzetes döntés rövid elemzését lásd: Unzulässiges Zurverfügungstellen von in „Cloud“ gespeicherten Kopien von Fernsehprogrammen - VCAST/RTI (mit Anm. Mia Kianfar), *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*, 2018/1. szám, p. 68-71.; Nedim Malovic: CJEU holds that cloud-based recording services are only covered by private copying exception if users have lawful access to content in the first place, *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, February 2018, p. 96-97.

A (szokásosan) részletesebb főtanácsnoki indítvány és a (hagyományosan) lényegre törőbb EuB ítélet összeolvasásából elsőként megállapítható, hogy a VCAST ítélet a felhőmegoldások viszonylag szűk, ám jelentőségét tekintve jelentős szegmenset érintheti. Más szóval az ítélet nem vonatkozik az olyan megoldásokra, amelyek kizárólag tárhely-szolgáltatásban jelennek meg, s ahol a végfelhasználó a jogvédett tartalmakat kizárólag saját belátása és döntése alapján többszörözi. Általában véve ugyancsak érintetlenül hagyja a PaaS és a SaaS modelleket. Rendkívül fontosak ebből a szempontból a főtanácsnoki indítvány 25-27. pontokban foglalt, fentebb említett megállapítások. Végző soron Maciej Szipuniar külön említés nélkül is a magáévá tette a felhőmegoldások vonatkozásában az Egyesült Államok Szövetségi Legfelsőbb Bíróságának az 1984-es *Sony v. Universal* ítéletben foglalt azon doktrínát, amely szerint nem jogellenes az olyan készülék (ott Betamax videomagnó) forgalomba helyezése, amely alkalmas jogsértések elkövetésére, amennyiben a készülék ugyancsak alkalmas jelentős, nem jogellenes magatartások megvalósítására is.³⁸

Hasonlóképp megállapításra nyert, és dogmatikailag helytálló az a logika, miszerint a magáncélú másolás kereteit nem hagyja el az olyan többszörözés, ahol a magánszemély más szervezet infrastruktúráját veszi igénybe, azonban a másolatkészítést a felhasználó kezdeményezi és annak a tárgyát és módját, továbbá – az indítványt is kiegészítve – annak helyét és idejét is ő választja meg. Ez alapján ugyanakkor az is világossá válik, hogy a magyar szerzői jogi törvény³⁹ 35.§ (3) bekezdésében foglalt norma főszabály szerint nem vonatkozik a felhőmegoldásokra. Eszerint ugyanis „[n]em minősül szabad felhasználásnak – függetlenül attól, hogy magáncélra történik-e –, ha a műről más személlyel készíttetnek másolatot számítógépen, illetve elektronikus adathordozóra”. Ezt erősíti a szerzői jogi Nagykommentár vonatkozó – a VCAST döntést megelőzően megjelent – része is: „[a cloud computing] szolgáltatások rendkívül sokfélék, amely sokféleségnek különösen abból a szempontból van szerzői jogi relevanciája, hogy a szolgáltató mennyire aktívan vesz részt a szolgáltatásban. A magáncélú másolások szempontjából azok a szolgáltatástípusok lehetnek érdekesekek, amikor a fogyasztó a szolgáltató aktív közreműködése, sőt tudása nélkül készít másolatot úgy, hogy ahhoz a nyilvánosság tagjai nem tudnak hozzáférni. Az ilyen másolatkészítésre álláspontunk szerint a hatályos törvény szabálya kiterjed, ez tehát szabad felhasználásnak minősíthető.”⁴⁰

A Szerzői Jogi Szakértő Testület IPTV-vel kapcsolatos szakvéleménye ugyanakkor eltérő álláspontra helyezkedett a szolgáltató közreműködésének, és ily módon a másolat harmadik személlyel történő készíttetése tárgyában. Az eljáró tanács megítélése szerint network PVR esetén „nem arról van szó, hogy a szolgáltató az előfizető rendelkezésére bocsát egy tárhelyet, amelyen az előfizető szabad elhatározásából bármely műsort rögzíthet és tárolhat, mint például egy egyszerű internetes tárhelybiztosítási szolgáltatás esetén, hanem arról, hogy a szolgáltató egy olyan komplex számítástechnikai, informatikai rendszert hozott létre, illetve működtet, amely nélkül nem kerülhetne sor a műsorrögzítésére. Ebben az esetben tehát a szolgáltató a puszta tárhely szolgáltatáson felül további szolgáltatást nyújt az előfizető számára, és az előfizető, amennyiben valamely műsort rögzíteni kíván, csupán egy digitális parancsot, utasítást ad a szolgáltató tulajdonában lévő és irányítása alatt álló komplex számítástechnikai rendszernek. Ezt követően pedig a szolgáltató komplex műszaki,

---

³⁸ A Szövetségi Legfelsőbb Bíróság szavaival: „The sale of copying equipment, like the sale of other articles of commerce, does not constitute contributory infringement if the product is widely used for legitimate, unobjectionable purposes, or, indeed, is merely capable of substantial noninfringing uses.” Lásd: *Sony Corporation of America, et al. v. Universal City Studios, Inc., et al.*, 464 *U.S.* 417 (1983), p. 417-418. A jogeset elemzését a magyar szakirodalomban lásd különösen: Mezei Péter: A fair use doktrína az amerikai szerzői jogban, *Acta Juridica et Politica*, Tomus LXVII., Fasc. 13., Szeged, 2005: p. 24-32.

³⁹ 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról, 35.§ (3) bekezdés.

⁴⁰ Mezei Péter: IV. Fejezet - A szabad felhasználás és a szerzői jog más korlátjai - 35.§-hoz, 2. pont. In: dr. Gyertyánfy Péter (szerk.): Nagykommentár a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényhez [online], Ügyvéd Jogtár. Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2017.01.01.

számítástechnikai szolgáltatása keretében az előfizető kérésére (parancsára, utasítására) központi szerverei és számítógépes rendszere útján elvégzi az adott – jelen esetben szerzői jogi védelem alatt álló – műsorszám rögzítését.”⁴¹ A szakvélemény ugyancsak jelezte, hogy német felsőbb bírósági döntések is ezt az álláspontot találták követendőnek, mivel „a drezdai másodfokú bíróság ítélete alapján a magáncélú másolás kérdésének megítélésében a meghatározó tényező az, hogy ténylegesen *ki irányítja a másolási folyamatot*, ugyanis a német Szjt. alapján a magáncélú másolás csak akkor alkalmazható, ha a felhasználó harmadik személyek bármilyen beavatkozása vagy részvétele nélkül, függetlenül készít másolatot. A network PVR szolgáltatás esetén azonban a felhasználónak semmilyen befolyásolási lehetősége nincs a másolási folyamatra, ha egyszer már megrendelte a rögzítést, ugyanis ezt a folyamatot végig teljesen a szolgáltató irányítja és ellenőrzi, ebből kifolyólag az adott esetben magáncélú másolásról és szabad felhasználásról szó sem lehet.”⁴² Igaz, hogy az EuB e vonatkozásban nem foglalt kifejezetten állást, a főtanácsnoki indítvány azonban ennek épp az ellenkezőjét állította, egész pontosan a komplex informatikai szolgáltatás nyújtás esetére is a magánszemélyt tartotta a rögzítési folyamat irányítójának.⁴³ Ugyancsak ütközés mutatkozik az SzJSzT szakvéleménye és a főtanácsnoki indítvány között atekintetben, hogy az IPTV szolgáltató oldalán jelentkező jövedelemszerzési cél kizárja-e a magáncélú másolás alkalmazhatóságát. A magyar szakértők erre igenlő választ adtak,⁴⁴ Szpunar főtanácsnok indítványában azonban ezzel ellentétes álláspontot képviselt.⁴⁵

Nem vitathatóan eltérések figyelhetők meg a network PVR és a VCAST által nyújtott szolgáltatás technológiai jellegzetességei között. Így a főtanácsnoki indítvány és a magyar szakvélemény (és a hivatkozott joggyakorlat) eltérő álláspontjai sem feltétlenül zárják ki egymás alkalmazhatóságát. Tagadhatatlan azonban, hogy a véleménykülönbség a szolgáltató és a végfelhasználó felhőmegoldások igénybevétele keretében betöltött szerepét illetően általánosságban is eltér. Így az a jövő kérdése marad, hogy a magyar szerzői jogban hozhat-e változást a szemlátomást „felhasználóbarátabb”, ugyanakkor nem kötelező érvényű főtanácsnoki indítványban képviselt nézet.

Visszatérve az EuB előzetes döntéséhez, annak talán legfontosabb, helytálló észlelése, hogy az online szolgáltatások több, szerzői jogilag releváns felhasználás ötvözetén alapulhatnak. Ezek vonatkozásában pedig elengedhetetlen, hogy valamennyi részlem (felhasználás) jogszerűen valósuljon meg. Ha a többszörözésnek előfeltétele egy nyilvánossághoz közvetítés, úgy azt is csak engedéllyel vagy valamely korlátozás/kivétel keretei között lehet megvalósítani. És megfordítva, illetve összhangban a római jogi hagyományokra épülő *nemo plus iuris* elvben foglaltakkal: ha az előfeltételt jelentő nyilvánossághoz közvetítés már önmagában nem jogszerű, akkor az arra épülő további magatartások sem lehetnek azok.

Az EuB gyakorlata kellően részletesen (nem kevés esetben vitathatóan) rávilágított már arra, hogy mely esetekben fogadható el jogvédett tartalmak nyilvánossághoz közvetítése vagy az interneten keresztül történő lehívásra hozzáférhetővé tétele.⁴⁶ Eltekintve a felhőmegoldások szempontjából egyébként igen fontosnak tekinthető linkelési modellektől, gyakorlatilag általános jelleggel megállapítható, hogy az eredetitől eltérő szervezet által, az eredeti

---

⁴¹ SzJSzT 31/07/1, p. 173.

⁴² Uo., p. 174. (Kiemelés az eredeti szövegben.) A szakvélemény ugyancsak kizárta a magáncélú másolás alkalmazhatóságát abban az esetben, ha az IPTV szolgáltató kizárólag egyetlen példányt készít a tárhelyein, és azt bármely előfizetője számára elérhetővé teszi, illetve ha „time-shifting” szolgáltatás keretében azt biztosítja ügyfelei számára, hogy a cég által rögzített valamennyi és bármely műsort meghatározott időtartamon belül bármikor visszanezézhesék. Lásd uo., p. 175.

⁴³ Főtanácsnoki indítvány, 26. pont.

⁴⁴ SzJSzT 31/07/1, p. 173-174.

⁴⁵ Főtanácsnoki indítvány, 26. pont.

⁴⁶ Ehhez hasonló álláspontot tükröz az Egyesült Államok Szövetségi Legfelsőbb Bíróságának az *Aereo* ügyben hozott döntése is. Lásd: *American Broadcasting Companies, Inc., et al. v. Aereo, Inc.*, 134 S.Ct. 2498 (2014).

műsorfolyam technikai átalakításával járó (hagyományosan földfelszíni jelekből internetes jelekké alakítása révén) profitorientált közvetítések engedély hiányában jogellenesnek minősülnek. A VCAST – Ujhelyi Dávid által található „magáncélú nyilvánossághoz többszörözés” kifejezéssel illetett⁴⁷ – üzleti modellje pedig megfelel ezen kizáró körülményeknek.

Érdeemes egy pillantást vetni egyébként az InfoSoc-irányelv 5. cikkében foglalt egyéb korlátozásokra és kivételekre. Vajon van-e köztük olyan rendelkezés, amely lehetővé teszi a felhőmegoldások segítségével hívását és egyben lehetővé teszi a nyilvánossághoz közvetítés joga alóli szabad felhasználásokat? Az irányelv egyetlen kötelezően átültetendő rendelkezése, az 5. cikk (1) bekezdésében foglalt ideiglenes többszörözés esetköre logikájában közel áll a vizsgált jogesethez, ám ez a bekezdés az ideiglenes nyilvánossághoz közvetítés esetkörét nem fedi le, vagyis nem teszi lehetővé az a célból történő közvetítést, hogy az adott tartalom utóbb magáncélból másolható legyen. Az 5. cikk (3) bekezdésében számos olyan korlátozás és kivétel található, amely elvben felhívható felhőmegoldások révén történő közvetítésre is. Ilyen például a viszonylag széles oktatási célú,⁴⁸ avagy a fogyatékos személyek részére biztosított kivételek,⁴⁹ esetleg a nyilvánosan hozzáférhető könyvtárak, oktatási intézmények vagy múzeumok, valamint az archívumok általi, dedikált számítógépeken keresztül történő lehívásra hozzáférhetővé tétel.⁵⁰ Ezen esetkörök – a fogyatékos személyeket segítő szolgáltatások kivételével – ugyanakkor érdemben kizárják a profitorientált felhasználási módokat, így azok széles körben történő elterjedése kevésbé valószínű.

Összefoglalóan elmondható tehát, hogy amennyiben a főtanácsnoki indítványban foglalt álláspont is követésre kerül, akkor a felhőmegoldások vonatkozásában a „*staple article of commerce*” doktrína beszivároghat az európai szerzői jogba, általános jelleggel elfogadva ezen üzleti modellek létjogosultságát. Ez ugyanakkor továbbra sem jelenti azt, hogy a szolgáltatások nyújtásához ne volna szükség a szerzői és kapcsolódó jogi jogosultak engedélyére.⁵¹ A potenciálisan hivatkozható korlátozások és kivételek ugyanis rendkívül szűk körben alkalmazhatók jövedelemszerzés célját szolgáló felhasználásokra. Egyetértve azonban elemzőkkel, az EuB döntése (ha csak közvetve is, elsősorban a *contrario* értelmezés révén) zöld jelzést ad az olyan felhőmegoldások üzemeltetésének, amelyek csak a többszörözési jogot érintik.⁵²

IV. Epilógus

---

⁴⁷ Ujhelyi Dávid: Döntés született a VCAST ügyben - Avagy mi fán terem a magáncélú nyilvánossághoz többszörözés, *Copy21*, 2017. december 2. Lásd: <http://copy21.com/2017/12/dontes-szuletett-a-vcast-ugyben-avagy-mi-fan-terem-a-magancelu-nyilvanossaghoz-tobbszorozes/>.

⁴⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve (2001. május 22.) az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról, 5. cikk (3) bekezdés a) pont.

⁴⁹ Uo., 5. cikk (3) bekezdés b) pont. A látássérült személyek vonatkozásában ugyancsak releváns forrás a Marrákési Szerződés uniós implementációját adó, az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1564 irányelve (2017. szeptember 13.) a szerzői és szomszédos jogi védelemben részesülő egyes műveknek és más teljesítményeknek a vakok, látáskárosultak és nyomtatott szöveget egyéb okból használni képtelen személyek érdekét szolgáló egyes megengedett felhasználási módjairól, valamint az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29/EK irányelv módosításáról, 3. cikk (1) bekezdés b) pont.

⁵⁰ InfoSoc-irányelv, 5. cikk (3) bekezdés n) pont.

⁵¹ Ezzel az állásponttal megegyező véleményt lásd: Eleonora Rosati: The VCAST decision: how to turn a private copying case into a case about communication/making available to the public, *IPKat*, 29 November 2017 (<http://ipkitten.blogspot.hu/2017/11/the-vcast-decision-how-to-turn-private.html>).

⁵² Joao Pedro Quintais - Tito Rendas: Up in the Cloud: Some reflections on the CJEU judgment in VCAST, *Kluwer Copyright Blog*, 12 December 2017 (<http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2017/12/12/cloud-reflections-cjeu-judgment-vcast/>).

Jól láthatóan a főtanácsnoki indítvány számos pontja nem nyert visszhangot az EuB ítéletében. Van azonban egy pontja az indítványnak, ami – nyitva hagyott kérdésként – kiváló zárásaként szolgálhat. Eszerint „[a] tárhelyek birtoklását és azok rendelkezésre bocsátását illetően a Bíróságnak a magáncélú többszörözés kivételével összefüggő díjazással kapcsolatos ítélkezési gyakorlata meglehetősen világos sarokpontokat állapít meg. Ezen ítélkezési gyakorlat értelmében ugyanis bár a díjazás fizetésére kötelezett személyek fő szabály szerint azok a felhasználók, akik a többszörözéseket e kivétel keretében végzik, gyakorlati okokból a tagállamok jogosultak arra, hogy ezt a díjazást azoktól a személyektől szedjék be, akik a nyilvánosság számára hordozókat vagy rögzítésre szolgáló berendezéseket bocsátanak rendelkezésre. Bár ez a rendelkezésre bocsátás leggyakrabban a hordozók vagy berendezések eladásából áll, és a díjazást az eladási ár után szedik be, véleményem szerint semmilyen elvi akadálya nincsen annak, hogy a hozzáférhetővé tétel tárolókapacitásoknak felhőmegoldások formájában történő rendelkezésre bocsátásában öltönn testet. Ezt az álláspontot a Bíróság azon ítélkezési gyakorlata is megerősíti, amely szerint a magáncélú többszörözés kivétele címén történő díjazás olyan többszörözésre vonatkozhat, amelyet magánszemély végez olyan eszköz segítségével, amely harmadik személy tulajdonát képezi.”⁵³ Itt Maciej Szpunar nem mást feszeget, mint a magáncélú másolást biztosító felhőmegoldásokra nézve alkalmazott díjfizetési kötelezettség bevezetését. Hogy e gondolat nem ördögtől való, azt a vonatkozó jogirodalom is kiválóan tükrözi.⁵⁴ Mindenesetre a Szpunar által kifejtettek tekinthetők a mindmáig legmagasabb szinten kifejezésre juttatott véleménynek. Az EuB ezúttal nem látta szükségesnek, hogy ezzel érdemben foglalkozzon, ám ez talán már nincs olyan messze. Igaz, ehhez még számos fontos, különösen joghatósági kérdést kell megválaszolni a távoli számítógépek üreshordozó díjjal való megterhelését megelőzően. Vigyázó szemünket azonban érdemes továbbra is Luxembourgon tartani.

---

⁵³ Főtanácsnoki indítvány, 24. pont.

⁵⁴ Lásd különösen a felhőmegoldások, magáncélú másolás és díjfizetés témaköréből: Marcel Bisges: *Beeinträchtigung des Systems der Urhebervergütung für Privatkopien durch Cloud-Dienste*, *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*, 2013/2. szám, p. 146-149.; Alexander Peukert: „Copydan/Nokia“ und die Zukunft des gesetzlichen Vergütungsanspruchs für die digitale Privatkopie, *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*, 2015/5. szám, p. 452-456.; Matthias Leistner: Die deutsche Privatkopieausnahme nach den ACI Adam- und Copydan Bändkopi-Urteilen des EuGH, *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht International*, 2015/7-8. szám, p. 681-686.; Indranath Gupta - Vishwas H. Devaiah: CJEU addresses private copying and fair compensation issues, *Journal of Intellectual Property Law and Practice*, 2016/6. szám, p. 403-406.